

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Variae Concionandi pravitates recesentur, ac improbantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

pretium reor, pauca quoque de Concionatoribus speciatim attexere, pauloque accuratius, ac fufius expendere.

Varia Concionandi prauitates recensentur, ac improbantur.

245. SI perniciofa eloquentiæ lues, prudentiffimi Antiftites, fe fori, civiliumque ambulationum laxitate, atque ambitu contineret: fi extra Curiam, atque Senatum non graffaretur, fi profanas tantum Orationes, & cauffas inficeret perdereque; quanquam dolendum profecto effe; ego tamen doloris vocem omnem adhuc premerem, non expoſtulare, penitusque obmutefcerem. At, quum tam noxiola labes ipfa etiam facroſancta Tempia non ſemel pervadat audacter; quum plena ſancitatis penetralia interdum commaculet inſolenter; quum Apoſtolicum ſpiritus ora, ſuggeſta, & roſtra ſubinde inſatuet, atque aduſteret impudenter; quis amplius patientiæ, quis ſilentio locus eſſe poſſit? quis tantam indignitatem ſine indignatione tacitus diutius ferat? quis non in lacrymas, ſi non in verba, niſi plañſum omnem extuderit, gemebundus erumpat?

246. Verſant quidem ſacri Concionatores, tanquam æterni Numinis, ſummique Imperatoris Legati, res omnium graviffimas, deque animi virtutibus amplectendis, de ſcelerum ſordibus abſtergendis, de vitæ honeſtate inſtituendâ, de Cælitibus venerandis, de iurato Deo

Deo propitiando, de caelesti Beatorum sede
 obtinendâ, de atrocissimis inferorum crucia-
 tibus evitandis, deque alijs id genus sexcentis
 maximis argumentis frequenter agunt, ac
 philosophantur: verum istorum ex ordine
 nonnulli eadem ambitione gloriolæ, eadem-
 que levitate, quâ molles, ac fracti Oratores,
 Christianorum aures cœtuum compositopræ-
 stigarum genere bellissimè, dicam, an flagi-
 tiosissimè? ludificantur. Deberent enim vali-
 dorum machinas argumentorum moliri, mo-
 rum pellax adhibere artificium, affectuum vi- **A**
 brare fulmina, ex divino diplomate testimo- **B**
 nia producere, Christi Regis nostri leges, jus- **C**
 sa, decreta inculcare; verendorum Patrum **C**
 scita, placitaq; recensere, non hilariones tan-
 tum hinc, atque illinc dissitos in eis sensiculos **D**
 putidè, ut ita loquar, sicilire, atque infarcire
 stolidiùs. Deberent Theologorum sanctio-
 nes, legis aternæ, scriptæ, veteris, novæ, na-
 turæ ipsius, ipsius conscientiæ jura intorque-
 re; omne genus testium arcessere, omnem vim
 nervorum intendere, omne animi robur ex-
 promere; summam in dicendo præferre pru-
 dentiam, summæ probitatis speciem expinge-
 re, summæ formam sanctimonix representare.
 Deberent officiosam erga Auditores be-
 nevolentiam significare, implacabile peccati
 odium explicare, exuberantem erga Deum
 toties delictis irritatum amorem demonstrare,
 intimam erga calamitosos commiserationè,
 incensam perditorum hominum conclamata
 penè saluti consulendi cupiditatem, purum
 pu

putumque divinæ unius gloriæ amplificandæ
studium, sui verò pro illa eadem cumulandâ
proximiq; commodis procurandis contemp-
tum patet facere. Deberent sitim quandam ve-
herentissimam omnium animarum, maximè
flagitiosarum ad Christum Dominum, Re-
gemque suum adjungendarum medullas sibi
penitus urentem ostendere. Deberent deniq;
deberent se ad omnes exorbendas molestias,
ad omnes subeundos labores pro omnium
facinorosorum, imò & pro unius ovis erra-
bundæ sanitate recuperandâ paratissimos
offerre, ultro præstare, ultro polliceri, ultro
etiam ingerere,

247. Quid enim? Cernite Auditores, Chri-
stiani orbis luctuosum spectaculum. Cernite
vulnera, cernite cædes, & sanguinem. Videte
A Damonum carnificinam, Tartari lanienam
B despiciate. Hic tot annos pellici obaratus
marcescit: ille tot jam lustra suo hosti exitium
C machinatur: alium auri, argenti que libido
D excæcat: alius impuratâ linguâ tremendum
E Numen, ac Divos incestat: spissâ illinc nubes
pejerantium exilit, hinc multa prædonum
manus educitur: ibi invidorum longum agmè
hæret: multi passim in luxuriæ cœno volutan-
tur, sanctos conjugii toros turpiter conta-
minant, affinitatis vincula nequissimè pol-
luunt. Multi nulla pudoris claustra, nulla
honestatis agnoscunt repagula, domi, foris que
teterrimæ cæstro libidinis perciti, sine ullâ
verecundiâ, sine ullo metu, sine ullâ De-
reverentiâ, sine ullo hominum respectu furiosi
do

debaechantur. Multi postremo gravi crimi-
 num veterno sepulcri stertunt, vitiorum pædo-
 re oblitum, æterni Iudicis Dei, Cælitum omni-
 um, Infernorum cruciatuum, mortis, conscien-
 tiæ, sui que prorsus oblitum, miserè contabes-
 cunt. Hos ad sanam ut revoces mentem, ut è
 peccatorum extrahas sordibus, ut à peccatâ, **K**
 ferruminatâq; , ut sic dicam, flagitiorum con- **L**
 suetudine divellas, quid non machinationum,
 quid non operarum experiendum est? Si tu-
 am in sententiam huiusmodi Auditores pec-
 ducere, si ab eis persuasionem extorquere cu-
 pis; causæ primùm firmamenta, ceu princi- **M**
 pes in exercitu, statuenda sunt; deinde mo- **N**
 res, quasi hastati, succenturandi; mox gran- **O**
 diores affectus, veluti cataphracti triarii, à
 tergo, in extrema præsertim acie, hoc est, in
 Perorationis exitu concitandi. Ubi autem
 propositam quæstionem confirmare cœpisti,
 illam fortiter urge; illam quasi exaggerata- **P**
 rum fistucâ rationum trude, illam rursus ge-
 minatis aliorum enthymematum ictibus pro-
 move. Paulatim progressus, oppugnationem
 redinegra, Auditoris pectus, mentem, præ-
 cordia densâ commotionum procellâ ac tur-
 bine tuæ, verbera, exagita, prosterne.
 Nunc minas, nunc preces alterna. Jam lenien-
 do demulce, nunc incipiendo concute, nunc
 in spem erige, nunc in audaciam attolle, jam
 ad misericordiam inflecte, mox ad iracuadi-
 am laceffe. Quæd pluram? Si nefarios homines
 è Tartari faucibus aves educere, omnis tibi
 moyendus est lapis, omnia artis perquirenda
 R adju-

adjumenta, omnis naturæ conatus medullitus
exerendus.

248. At ab istâ rationum, & morum, affec-
tuumque impressione faciendâ haud pauci
A eloquentiæ non Oratores, sed erronei, ac
B plani, non Concionatores, sed collusores,
quàm longè digrediuntur? Quid enim?
quid? An non, Patres amplissimi, ad hæc
omnia opera, tanta, tamque ardua perficienda,
satis se profecisse isti arbitrantur, si multi-
C plici variaque antihetorum serie micent
D festivè? si anominationum affinis crepent
sonis? si minutis interrogatiunculis, quasi
punctis acutè sibilent? si Concionem in mo-
dicis perrexant floribus? si acumina, sensicu-
E losque congeminent? si denique per hæc inania
puerorum crepitacula stylum, ac linguam
fundant illecebiosius? O ingenii perversita-
tem! O judicii improbitatem! Et istos ego
sacros Concionatores potero nominare?
potero Dei ter maximi Legatos agnoscere, vel
suspiciari? Quid dicam porro de eorum non
Concinatorum, sed Histrionum exordien-
put dâ ratione? quid de tam confesso erudi-
tiosis penù initio dicendi statim exinantis?
quid de ampullantibus verborum periodis?
F quid de tam longâ, tamque ambitio:â, ante
quàm clarè quâ de re dicturi sint, aperiant,
circumtione? Quid loquar de quæstionibus
ad proximorum salutem prorsus inutilibus in
medium adductis? quid de vanis, & curiosis
quid de is solitis atque inauditis, quo ingenio-
siores habeantur, sed ad peimovendos animos
prorsus

prorsus ineptis? quid ex postulem de translatis
 propositionibus, à sensu hominum remotis,
 atque à communi usu abhorrentibus, quæ ad
 titillandas aures dumtaxat valent, ad mores
 verò conformandos nihil penitus faciunt?
 quid querar de ostentatione peregrinæ,
 reconditæque doctrinæ? quid de spissâ, incul-
 carâque sententiarum farragine? quid de nimio
 oblectandi studio, atque intemperantiâ? quid
 de tenebrosâ dictionis obscuritate operosè
 quæsitâ, quò eloquentia sublimis, admira-
 bilisque vulgo censeatur? quid verò doleam
 de totâ sæpe Concione nullum prorsus ad
 fructum animarum collineatâ? quid de alienâ
 omnino ab Auditorum captu? quid de um-
 bratili, & declamatoriâ? quid accusem præ-
 terea de sæculentis ethnicorum hominum
 scitamentis importunè ingestis, de assutis
 veteratorum fabellis, de congestis Poetarum
 carminibus? quid de frigidâ, aut nulla peni-
 tûs Peroratione? quid de obsonâ vocis in-
 flexione? quid de pronuntiationis, actionisque
 mimicâ planè licentiâ? quid ad hoc fream de
 fictâ sanctimonix personâ à Concionatore
 susceptâ? quid de ejusdem vanissimâ sui j; etan-
 tiâ? quid de affectatâ propriæ Religionis
 laudatione? quid de inconditis, quid de in-
 tempestivis, quid de inconsultis clamoribus?
 Denique quibus ego jam lacrymis profe-
 quar sacrosancti Evangelii oracula sus de-
 que habita? divinorum Prophetarum vati-
 cinia neglecta? æternas Cælestis voluminis
 tabulas perperam interpretatas? præposterè
 R 2 expla-

explanatas? ridiculè plurimis ineptiis per
summam vim, ac nefas aptatas? audacissime
plerisque alijs etiam modis temeratas, distor-
tas, atque adulteratas?

*Infana paradoxa venditata in Concioni-
bus vituperantur.*

249. **V**erùm etsi hæ cunctæ Concionato-
rij muneris corruptelæ graves om-
nino sunt, graviterque jure sunt deplorandæ;
quanto tamen acerbius, sapientissimi Præ-
sules, aliorum quorundam, non tam Concio-
natorum, quàm rabularum temeritas à me
hoc loco perstringenda, diraque imprecatio-
ne simul defigenda meritò est, qui, exorica pa-
radoxa, hæretico etiam veneno subinde im-
buta, ad famam magnorum virorum anxie
aucupandam, Auditoribus propinant, obtru-
duntque; fuse dilatant, atque amplificant; tan-
demque postea ad Catholicam, & veram sen-
tentiam, adjectâ perbrevis distinctione, se jun-
que explicatione, revocare conantur? Quan-
tâ enim, Deus immortalis! quantâ cum Au-
ditorum pernicie effrænis ista licentia, capita-
lisque lues grassatur? quantâ cum Reipub. Chri-
stianæ fraude? quanto cum omnium anima-
rum detrimento? Nempe presentaneum erro-
ris, Hæresisque virus, prædulci blandæ orati-
onis, & curiositatis melle illitum, auribus mul-
titudinis potandum instillatur, illicoque ad
cor ipsum penetrat, & bonam fidem, simplici-
tatemque complurimum antea perimit, quàm
neces-